

Megjelenik ez a lap hetenként készen észtörökön és vasárnap.
Ára:
Egész évre . . . 6 ft. — kr.
Félévre . . . 3 ft. — kr.
Negyedévre . . . 1 ft. 50 kr.
A szerkesztő irodája:
Nagypiacz 322 szám.
Lakása: Bolgárszeg 1425 sz.

NEMERE.

Politikai, közgazdaszati és társadalmi lap.

Hirdetési díj:
4' hasábos garmond sorért,
vagy annak helyéért 4 kr.
(1—10 sornyi hirdetés ára
mindig 40 kr.) — Bélyegdíj
 minden igatáskor 30 kr. —
Nagyobb hirdetések néhány alku
szerint. — Hirdetések folyé
tetnek a szerkesztőségnél.

"Nemere"

politikai, közgazdaszati és társadalmi lap idei negyedik évnegyede október hóval kezdődik.

Előfizetési ára egy negyedévre 1 frt. 50 kr.
Félévre 3 frt.; egész évré 6 frt. Szerk.

A brassói képviselők igazoltattak.

A távirda már előbb is elhozta hirét, hogy az ismeretes uton és módon megválasztott Wächter és Transchenfels urak, a benyújtott panasz daczára igazoltattak.

Ügyünknek egy barátja szives volt utánájáni az igazolási eljárás körülmenyeinek és azok felől a következő érdekes levélben tudósított:

Pest, 1872. szept. 20.

Mire ezen levelem Brassóba jut — már táviráton értesülve van a közönség arról, hogy a képviselőház VI. osztálya, hová Wächter és Trauschenfels ellen benyújtott petíció tárgyalás végett soroztatott, — említtettem a képviselőket igazolta knak nyilvánította.

A tárgyalás tegnap d. e. történt meg. Igyekeztem mélyebben betekinteni a tényállásba, mely személyes meggyőzésem szerint a következő.

Hogy említtettem képviselők minden lehetőséget előttek saját javukra, ez annyira természetes, hogy ha ök épen szász nemzetiségük nem volnának — hanem bármí mások, akkor sem kellene azt commentálni.

Daczára annak, a VI. osztály tagjai esküjük szerint szigoruan ragaszkodtak a házsabályokhoz. Vizsgálatuk eredménye az lett, hogy igazolhatása ellen részes volt a kifogás, mint ezt a legilletékesebb egyén nyilvánította. E kifogások mindenike az előadó szerint olyan volt, hogy a megdöntésre külön-külön is elégges okat szolgáltatott volna. De ezen biztos kifogásokkal szemben ott állott a petíónak formalis több hiánya és némileg az illető ügyvédnek nem elégsges ügyszeretete, vagy a körülményekkel ösmeretlensége.

Hogy a petíónak a házsabályokkal szemben formalis hiányai voltak, az tény. Ott van a 79. szakasz, mely szerint minden képviselő ellen külön petíció és külön 1000 frt. nyújtandó be. Itt a kettő ellen egy petíció és egy 1000 frt. volt letéve.

Tovább menve a petíióban egy szó sincs arról, hogy a jogtalanul kitörölt választók érdekében felfolyamodások történtek-e vagy nem; csak az említettem, hogy választó jövötől megfosztattak 700-an. A VI. osztály pedig a jó hiszeműségre mint jury mit sem adott. Két tag említtette ugyan, hogy felfolyamodás történt és az említett számuak jogtalan kitöröltetése tény. Ez azonban jóhiszemű állításnak maradt csupán.

Hogy az összeírás miként történt, azt vizsgálni a házsabályok értelmében nem tartozik az osztályok körébe, hanem igen a belügyminiszterébe. Az hogy mit tett, ösmerjük. A VI. osztály a tényállást tehát tárgyalta saját köréhez mérten, a házsabályok értelmében. —

Hogy az a kellő kifogásokat a törvény értelmében megtette, nekem legalább a bizottság tagjaitól szerzett személyes meggyőzésem alapján kételkedni okom nincs. De van a felett, hogy az ügyvéd megtette-e kötelességet, midőn az osztályelnök előtt ugy nyilatkozott, hogy: "én védeni az üget nem voltam képes."

Tárgyalás után a szavazás eredménye az lett, hogy két tag meggyőzése szerint szavazott; a többség pedig ragaszkodott a paragraphusokhoz.

Utóérhetlen roszakarat kellene ahhoz, hogy valaki a tényállást ösmerve és nem paragraphusok hanem lelkismerete szerint ítélnie — védelméről kelne az illető igazolásnak. De az osztály tagjai nagyobbára olyanok voltak, kik bizonyára a petíóból ösmerték először azt, hogy többen megfosztattak drága joguktól; de erre semmi dokumentumot nem látván — azt is csak jóhiszeműleg vették tudomásul.

Ítéletet mondani most a VI. osztály eljárása telett, mely igazoltaknak tekintette említetteket, a fennebbiek.

ből következtetve — igen nehéz. Ez ítéletet tulajdonkép csak azok mondhatnák ki a valódi értéke szerint, kik szemeikkel látták a lefolyt eseményeket.

A ház, kétségen kívül, osztatlan helyesléssel fogja fogadni majd az osztály jelentését, miután abból kettő sem tudja jó formán, hogy Brassóban a választás kierőszakolására mik történtek.

Már ezen levél vétele előtt is tájékozva voltunk a felől, hogy a bíráló bizottságok a lehető kiméletesen fognak eljárnai a választási panaszok ügyében. A mint láttuk, igen sok panasz egyszerű alaki hiányok miatt visszavetettek a nélkül, hogy érdemlegeten tárgyaláltak volna. Egy panasz ellen péld. csak az volt a kifogás, hogy egyik aláírója ott a panaszlevélben magyar és a szavazók között szerb keresztnével volt befejezve. Ez elég volt azt állítani, hogy az illető panaszló nem is választó s így nem is jogosult a panaszra.

Ilyen eljárás mellett alig lehetséges teljes biztosággal kiállítani valamely okmányt. Alaki hibát keresni a végén nem olyan nehéz.

A mi törvünkben is csak úgy jártak el, mint a többiben. Ráfogták, hogy alakilag hibás a kérelmünk, mert két külön folyamodást kellett volna benyújtani és két külön ezer forintot letenni.

Vajon mért?

Wächter és Trauschenfels ugyanazon eljárással, ugyanazon szavazó lapokon választattak meg. A mi kifogásunk nem is a szavazás körüli eljárás, — hanem a szavazók összeírása ellen volt. Már pedig itt csakugyan nem irtak külön választókat össze W. vagy Tr. urnak számára.

Az 1000 frt. kétszeres letételének szükségeit sem láttuk be, mert ha csakugyan nyomozásra kerül, ugyanazon egy nyomozás történik mindenki urnak mandatuma ellen.

Hanem hát úgy van ez a dolog, hogy Erdélyben megtürnek mindenféle kivételességet, a szabályokat mindenellett a magyarországi viszonyokra csinálják s aztán azon szabályok szerint ítélik el félszegül az erdélyi állapotokat.

A ki azon házsabályokat alkotta, a rendszerezett választókerületeket tartotta szem előtt, a melyben csak egy képviselő választatik. Erdélyben elnézik, hogy kettő legyen együtt választva; de azért ítéletnél azt akarnák kiokoskodni, hogy a kettő külön választatott.

Azt hisszük, hogy nem mi engedtük meg a két képviselőnek együtt választását, brassai magyarok, románok és németek; mégis minket lakkoltatnak meg érette.

Még ékesebb kifogás az, hogy az összeírások felett a belügyminiszter ítélt, nem az országgyűlés. De hátha a belügyminiszter hibában talált ítélni, vagy nem is elegyedett belé, hát akkor a polgárok jogának védelme nem az országgyűlés előbe tartozik-e?

Imre a mi törvünkben megrendelte a belügyminiszter, hogy a 300 frt. értékű házat bírókat be kell venni: a brassai urak még sem vették be; az országgyűlés foruma azt mondja, hogy ez nem rá tartozik.

Hát kire tartozik? Talán a mennybéli angyalok fogják visszaadni ezeknek választóját, midőn a belügyminiszter nem volt elég hatalmas megvédésére?

Azt is felpanaszoltuk, hogy itt a szász iskolák, templomok, legatumok, szomszedságok, szülőházak, mészárszékek minden szavazatjoggal ruháztattak fel. A belügyminiszter nem intézkedett benne: az országgyűlési bizottság pedig azt mondja, hogy ő nem illetékes.

Igazán szépen vagyunk!

A mint látszik, csak a volt a cél, hogy a lehetőleg igazolni kell minden bejelentett képviselőt. Hogy érettünk kivételeit nem tettek, azt helyesnek találjuk; de hogy átalában helyes

volt e oly iszonyu visszaéléseket elnázni, azt alig hisszük.

Részünkön köszönetet szavazunk mindenazon román, magyar és német férfiaknak, a kik oly sok törödésessel, annyi áldozattal működték a törvény szentségének tiszteletben tartásáért.

Fáradásunknak eredménye csak meglesz előbb vagy utóbb. Csak összetartás és csügedetlenség, mert meglesz!

Országgyűlés.

Szept. 18-i ülés.

Elnök jelenti, hogy a mult országgyűlésről számos kérvény maradt még elintézetlenül. Ezek ki fognak adatni a kérvényi bizottságnak, melybe elnökké Viszolyi Gusztáv, jegyzővé Ürményi Miksa választattak meg.

Trifunácz Sándor interpellálja a miniszterelnöket a vizkárosultak segélyezése ügyében.

Tóth Vilmos belügyminiszter válaszol Császr Bálint interpellációjára a fogarasi választás ügyében:

Midőn a választási előintézkedések megtétele végett a törvényhatóságokhoz rendeleteimet kibocsátottam, Fogaras vidéke is megtartotta e célból közgyűlését és megalakította központi bizottságát akként, hogy azt $\frac{3}{4}$ részben Fogaras-vidéki és $\frac{1}{4}$ részben Fogaras-városi tagok képeztek; elhatározta továbbá azt, hogy az egyik kerületnek, melyhez Fogaras városa is tartozik, főhelye nem az utóbb nevezett város, hanem Ó-Sink községe legyen. — Fogaras város közössége ezen határozat ellen hozzájárult folyamodott és kérte: rendelném el, hogy először Fogaras városa önállóan alakíthasson központi bizottságot, másodszor, hogy az egyik kerületnek ne Ó-Sink, hanem Fogaras városa legyen választó főhelye.

A városnak mindenki kérésre nemesak méltányos, hanem törvényen alapuló volt, mert az 1860-ki 42. t. cz. Fogaras városát törvényhatósági joggal ruházta fel; mert az 1848. 5. t. cz. 5. §-a szerint mindenazon törvényhatósági joggal felruházott varosok, melyek más törvényhatósághoz tartozó községekkel egyetemben választják képviselőiket mindenütt ezen városok az ily vegyes kerületekben egyszersmind a választókerület fölötti vannak kitüze; — mert továbbá az 1848. V. t. cz. 49., 50. s 51. §§. azt rendelik, hogy az ily vegyes kerületekben létező, törvényhatósági joggal felruházott, vagy mint akkor nevezett: sz. k. városok, önállóan választanak központi választmányt és különdek 2—2 tagokat a választók összeírására kirendelt kihüdtettségez.

A törvénynek ezen világos rendelete és parancsa szerint én Fogaras városa kérvényének helyt adtam és elrendeltem először azt, hogy Fogaras városa önállóan válassza központi bizottságát és másodszor azt, hogy az egyik kerületnek Fogaras városa legyen választó főhelye.

Ezen rendeleteimet megküldtem ugy Fogaras vidéke, mint Fogaras városa közösségeknek. Fogaras vidék közössége rendeleteimnek azon részét, mely a központi választmányok alakítására vonatkozott, teljesítette; rendeleteim azon részének azonban, melyben Fogaras városát tüztem ki az egyik választókerület fölötti, eleget nem tett. Ezt határozta május 22-én tartott ülésben. Ennek folytán én május 30-án kibocsátottam ismét rendeleteimet, és kinyilatkoztatván, hogy előbbi rendeleteimhez határozottan ragaszkodom, meghagytam Fogaras vidék közösségeknek, hogy a központi bizottságot rendeleteim végrehajtására utasitsa. Tettek pedig ezt az 1848. 5. t. cz. 52. szakaszának rendelete-nél fogva, mely ekként szól: „A vegyes kerületek alakításához járuló megyék és városok közt a jelen törvény végrehajtásának érdemében támadható kérdéseket az illetőknek meghallgatásával ezen törvény rendelete-nek értelmében a miniszterium intézi el.”

Mindenek daczára, t. ház! Fogaras vidék közössége rendeleteimet nem teljesítette és a köteles engedelmeséget megtagadta. És ha én mindenellett Fogaras vidék közösségevel szemben mindekkoráig várakozólag és kapacitálólag jártam el, tevén ezt először azért, mert

hivatalos információim akként szóltak, hogy Fogaras vidék közönsége mégis az országgyűlés összejövetele előtt intézkedni fog képviseltetése végett; tevém ezt másodszor azért, mert el akartam menni a türelem végső határáig, csakhogy a kormánybiztos, illetőleg a főispánnak kivételes hatalommal való felruházása nélküli lehessen a képviselőválasztást megejtene.

Várákozásom mindez ideig nem teljesült. Fogaras vidéke és városa képviselői nemcsak hogy nem ülnek a házban, hanem mindenkoráig a választásokra nézve semmi intézkedés sem tétetett.

Igy állván a dolog, nem marad egyéb hátra, mint Fogaras vidéke közönségével szemben a törvény szigorát alkalmaznom, a mit is a tiszttel interpelláló urnak ezennel megigérek.

Ez válaszom a t. képviselő urnak. (Elénk helyesles.)

Császár Balint: Nagyon sajnálom, hogy a t. belügyminiszter ur elismerte azt, a mi Fogaras vidékén történt. Bár ne történtek volna. Szerintem egyebet kellett volna tenni mint kapacitálni, de megnyugszom a belügyminiszter ur válaszában, mert reményelem, hogy Fogaras vidékén csakugyan fog oly valami történni, mi a törvényt helyreállítandja. Szerettem volna, ha a belügymiszter ur kimondotta volna, mit szándékozik jövőre tenni, mert ha jövőre is csak rendeleteket fog kibocsátani, annak bizonyára csak ez lesz a vége, a mi addig volt. Ha azonban a belügymiszter ur válaszból azt olvashatom ki, a mit én elérni akartam, hogy t. i. királyi biztos vagy kormánybiztos által akarja a választást végrehajtani, akkor előre is köszönnetemet nyilvánítom az intézkedésért.

Tóth Vilmos belügymiszter: Bocsánatot kerek. A törvény sem azt nem engedi nekem, hogy királyi biztos, sem azt, hogy kormánybiztos küldjék ki. Az 1860 XLII. t. ez. ily esetekben világosan azt rendeli, hogy a főispán renitentia esetében kivételes hatalommal ruháztatik fel. (Elénk helyesles.)

A ház a választ tudomásul veszi.

Következik Györfy Gyula inditványa az udvarhelyszéki választások tárgyában.

Györfy Gyula: T. ház! Már több izben volt szerencsém előterjeszteni azon tényállást, mely inditványnak alapjául szolgál. Az ügy ismeretes a t. ház előtt, tehát becses figyelmét most igénybe venni nem akarom, hanem föntartom magamnak a házsabályok 126 §-a alapján azon jogot, hogy ha inditványmon ellen netalán kifogások tétetnének, azok megczáfolására, illetőleg inditványmon védelmére nehány szót mondjak.

Tóth Vilmos belügymiszter előadja eljárását az udvarhelyi képviselőválasztás alkalmával, és elmondja ezen választás tényállását.

Gorove István véleménye szerint általános azon elhatározás, hogy ha valamiben, úgy ez ügyben kell a háznak részröhajlatlanul eljárni.

A belügymiszter előadása után úgy látja, hogy ez nem hibás. Hanem mulasztás vétke alatt hibás az udvarhelyszéki képviselőválasztási központi bizottmány. Az a kérdés most, mit tehet e mulasztással szemben a ház. Györfy azt inditványozta, hogy a ház utasitsa a bizottságot a megválasztottaknak a mandatum kiadására. A ház ezt nem teheti.

Nézete szerint legezélszerűbb lesz, ha a belügymiszter bizatik meg az intézkedéssel, mert a választási törvény végrehajtával a belügymiszter van megbizvávó végzi a választás körüli teendőket s kötelessége elhárítani mindenkorának akadályokat, melyek e tekintetben a szabad választási jog gyakorlatának utját állják. Nézete szerint tehát határozza el a képviselőház azt, hogy a belügymiszter intézkedjék arra nézve, hogy Udvarhelyszék képviselői a házban megjelenhessenek. Ezeknél fogva a beterjesztett inditvány ellenében a következő ellenindítványt ajánlja a háznak elfogadás végett:

„A képviselőház a belügymisztérnek Udvarhelyszék képviselő-választása ügyében követett eljárását helyeslő tudomásul veszi, egyszersmind utasítja ugyanazt, miszerint az iránt, hogy Udvarhelyszék képviselői az országgyűlésen megjelenhessenek, haladéktalanul intézkedjék.” (Helyesles.)

Karassai János: A képviselők jogainak megjavása, úgy a háznak óhajtott kiegészítése tekintetéből pártolja Györfy inditványát olykép, hogy ne a ház elnöke, hanem a belügymiszter utasításuk arra, hogy ez utasitsa a központi bizottságot, hogy az illető jegyzőkönyveket a megválasztott képviselőknek azonnal kézbesítse. (Balról helyesles.)

Csernátony Lajos felkérőnek tartja a ház elnökét, hogy utasitsa azon központi bizottság elnökét, hogy legsulyosabb felelősségeinek terhe alatt a jegyzőkönyvet ide felterjessze. A többi magától fog menni, mert a háznak megvan azon testülete, mely az ügyet

meg fogja vizsgálni és a választás érvényessége felett ítéletet fog mondani.

Ennél fogva Györfy Gyula inditványát, mely közelebb áll nézetéhez, pártolja. (Helyesles balfelől.)

Simonyi Ernő Györfy inditványát fogadja el. (Balról helyesles.)

Hoffmann Pál következő módosítvánnyal járul a ház elé:

A képviselőház elnöke utasitsa oda az udvarhelyszéki központi bizottságot, hogy kerületének a házban leendő képviseltetése czéljából a törvényszabta intézkedéseket haladéktalanul tegye meg.

B. Simonyi Lajos Györfy Gyula inditványát pártolja.

Kemény Gábor szerint vagy a ház elnöke, vagy a belügymiszter, de haladéktalanul szólitsa fel az illető központi bizottságot kötelessége teljesítésére, hogy Udvarhelyszéken a választás eszközöltessék, és Udvarhelyszék két képviselője körükben megjelenhessék. (Helyesles jobbról.)

Irányi Dániel Györfy Gyula inditványát továbbra is pártolja. Tisza László szintén.

Hunyady László gr. hozzájárul Gorove István inditványához.

Madarász József bead egy külön határozati javaslatot, de ezt csak az esetben kívánná elfogadattni, ha Györfy inditványa nem pártoltatnák. Szólunk még Györfy inditványa mellett: Huszár Imre, Bakcsi Ferenc, Horváth Gyula, Jókai Mór, dr. Oláh Gyula, Csíky Sándor, Boér Antal. Ezzel a vitának vége lön. Következnek a zárbeszédek.

Györfy Gyula ismételte következő inditványát ajánlja elfogadatásra:

A képviselőház elnöke utasitsa oda az udvarhelyszéki központi bizottságot, hogy az Udvarhelyszéken f. évi július hó 1-ső napján megkezdett és 8-án befejezett kettős választásról felvett jegyzőkönyvet, mint megbízó levelet, haladéktalanul az illető megválasztott országgyűlési képviselők kezeihez juttassa.

Tóth Vilmos belügymiszter hosszu beszéde után, melyben több szóló módorát megrója és saját eljárását mentségeti, végre Gorove István ellenindítványához mellett szól.

Felolvastatnak ezután a beadott inditványok, mire elnök a kérdést teszi fel, mely kérdéshez Péchy Tamás és Madarász József szólanak.

A ház többsége ezután Györfy Gyula inditványához ellenében Gorove István ellenindítványát fogadja el, mire az ülésnek vége lön.

Szept. 21-i gyűlés.

Elnök jelentése után Szögyényi beadja a központi bizottság jelentését. Radó bemutatja a ház szept. havi költségvetését. Csengeri megjegyzi, hogy a horvát képviselők napi díjai ne képezzenek külön tételek a hivatalos kiegészítési törvényre. Nehány nemzetiségi képviselő kiváthatára szavazás, történik, mely Csengery mellett dönt.

Ezután a koronaör megválasztása végett átjön a förendiház a képviselőházba s a vegyes ülésen mindenkorának a ház elnöke elnökök. Majláth bejelenti az ülés tárgyát. Szell Kálmán felolvassa a királyi leiratot, melyben Ö felsége a rendek- és képviselőknek tudtukra adja, hogy gr. Károlyi volt koronaör m. k. főudvarmesterré nevezzén ki, a megürült koronaör állomásra gr. Festetics Györgyöt, br. Józsa Lajost, br. Sina Simont és Radványi Antal zolyomi főispánt jelöl ki, s a házakat a választásra hivja fel. A két ház közfelkiáltás után gr. Festetics Györgyöt választja, az illető jegyzőkönyv azonnal közzététik Ö felségevel megerősítés végett, minek megtörténté után gr. Festetics röviden köszöni a kitüntetést. Az esztét 21 én délután tette le Ö felsége kezeibe és az arról szóló jegyzőkönyv szintén d. u. ismét vegyes ülésben hitelesített.

Világkiállítás.

A bécsi világkiállítás magy. kir. bizottságától következő felhívás közzétételére kérettünk fel:

Felhívás a hazai közönséghez!

A bécsi világkiállítási magy. kir. bizottság tagjainak a földművel-, ipar- és kereskedeleumügyi miniszter által történt kineveztetésével végleg megalakult és testületi működését tényleg megkezdette a kiállítás főigazgatójával és a kiállítókkal eddigel a végrehajtó bizottság által folytatott közvetlen érintkezés átvételével.

A hazai közönségeknek ezt azon hozzáadással hozzuk tudomására, hogy a bizottság kedves kötelességeinek ismerő mindenkorának kérdések tekintetében, melyek a magyar korona országainak a bécsi világáron való felépítésére vonatkoznak, készségesen megadni a szükséges

felvilágosításokat és az egyes érdekeltek telhetőleg támogatni.

Feladatát véli teljesíteni a bizottság, midőn a hazai közönség figyelmét mindenkorának arra hívja fel, hogy dacára a már is beérkezett bejelentések jelentékeny számának, mely hazánk anyagi és szellemi téren való termelő képességének nagyjában véve méltó képviseltetését helyezi kilátásba, — mégis vannak a hazai termelések egyes ágai, az országnak jelentős vidékei sőt megyei, melyek vagy épenséggel nincsenek, vagy csak felette kisszerű mértékben vannak képviseltetve.

Felöltő jelenség p. o., hogy Beregmegye csak 7, a Hajdúkerület 2, a Jászság és Kunság 4, Közép-Szolnok 10, Mármáros 7, Szabolcs 2, Szathmármegye csak 9 jelentkezést tudtak felmutatni, hogy mezőgazdasági terményekből Baranyának csak 4, Barsnak 3, Borsodnak 3, Csongrádnak 6, Györmegyének pedig épen semmi jelentkezése nincsen, mik ellenben Békésmegye 115 jelentést, közülük 60 mezőgazdaságit, tud felmutatni.

A bizottság teljesen elismeri ugyan, hogy az ország minden vidékével szemben egyforma igényeket nem támaszthat; más felől azonban nem ismeri felre annak szükségességét sem, hogy az ország minden vidékének — tényleges viszonyaihoz mért — és azoknak megfelelő képviseltetése után törckedni és azt el is érni okvetlen szükséges, ha hogy el nem akarunk állani hazánk culturalis állapotainak a világkiállítást látogatók előtt kikerekitett összképben való feltüntetésétől.

Minden megyének módjában van — ha nem is másnemű — de mégis mezőgazdasági terményeket bejelenteni, melyek — különben is az ország függedését képezzé — arra hivatvák, hogy a bécsei tárlaton kiváló szerepet játszanak. És noha egyes városok és vidékek kiváló részvételében a külfölddel szemben az egész ország képviseltetése tán kimerítők is tünhetik fel: a kiállítást látogató hazánkfiak nagyon is hamar rá fognak ismerni a hézagokra, nagyon is észre fogják venni azon hazai termékek hiányzását, melyek az ország és első sorban az illető vidék becsületére, a kiállítás díszére szolgáltak volna.

A most említett szomorú jelenség egyik oka azon már is több izben — de az eredmény szerint itélve — eddigelé elégélen sikerkel megtámadott téves felfogás, mely szerint a kiállításra csak is rendkívüli tárgyak, u. m. remekművek volnának érdemeselek.

Ismételten kell tehát kijelentenünk, hogy mindenkorának tárgyak, melyek rendes fogyasztás tárgyai, különösen pedig, ha nagyobb mennyiségen gyártatnak illetőleg állittatnak elő, alkalmasak a kiállításra, a mennyiben hazánk ösztermelése előtütetéshoz egy-egy talpkövel járulnak.

A jelentkezések innent jelzett hézagosságának egy másik oka, mely az egyes vidékek részvéténének csökkenésére tetemesen nagyobb és hátrányosabb mérvben folyt be, azon bizonyos oldalról tájékozatlanságból vagy roszakaratból terjesztett felfogás, mely szerint a magyar korona országai a bécsei világáron nem fognának mint önálló állam, hanem ez alkalommal is mint Austriának provinciája megjelenni.

Nem akarunk a világkiállítási országos magyar bizottmány végrehajtó bizottsága azon számos közzétételének ismétlésébe bocsájtkozni, melyek ezen téves felfogást vagy ezélzatos fordítést már annak idejében megczáfolták volt; pusztán csak arra szoritkozunk, hogy mindenkorának, kik e közlemények elolvasására maguknak fáradtságot nem vettek vagy pedig álhírek által tévütra terelve, azoknak hitelt adni hajlandók nem voltak, ezennel a leghatározottabban kijelentjük, hogy Magyarországnak a birodalmi tanácsban képviselt tanácsokkal szemben való teljes függetlensége és önállósága a kiállításban való részvéténék alapfeltételét képezte volt, és hogy a magyar kiállítási közegek működésének megkezdésétől kezdve le mai napig nem esett még egyetlen egy lépés is, mely ez állason bármit is változtatott volna.

A magyar kiállítási bizottság állása szemben az osztrák csász. főigazgatósággal azonos a külföldi kiállítási közegekkel; a terményiségnek kivánlainakhoz mérten engedélyezett kiosztása olyas, hogy a magyar korona országainak önállósága már fekvése és külső ismertető jelek következetében is azonnal szembe ötlő leszen a látogatók előtt. A nemzetközi juryben képviseltetet ugyanazon arányban nyerünk, mint a többi államok, — szóval hazánk államjogi állása eddig lelkismeretesen lön, és a jövőben is lelkismeretesen lesz megóvva.

Ezekhez képest az ország azon vidékeit, melyek bejelentésekkel eddigelé aránytalanul elmaradtak, saját érdekkében sürgetően arra szólítjuk fel, hogy a térek végleges felosztásáig még fenmaradó rövid időközt bejelentései beküldésére haladéktalanul használják fel.

Szivére kötjük a hazai közönségnek jelen intő szózatukat; — és a kik az ország becsületét és tekintetét a könnyen hívők lelkismeretlen tévutra terelése által koczkára teszik, vegyék fontolóra, hogy a felelőség nem minket, hanem igenis azokat terhelendi, kik a bizonysára nem kevésbé hazafias érzelmü kiállítási közegek becsületes fáradozásait oly kevéssé támogatták.

Kelt Pesten, 1872. szeptember hó 19-én.

Elnök távollétében:
Németh Imre,
kormánybiztos.
Steinaeker Ödön,
főtitkár.

Hála nyilvánítás.

Édes kötelességet hiszek teljesíteni, midőn a szorencsétlenek nevében köszönetet mondok mindenbrasói és vidéki nemeskeblü emberbarátoknak, kik a máj. 22-én elhamvadt gyergyó-szárhegyi templom és kolostor segélyére könyörödmányaiakkal járultak. Nagy volt a szenvedett kár s az okozott nyomor, de szintoly nagy volt a jár lelkek áldozatkézsége is — mit a 115 frót kitevő segély fényesen igazol. Legyenek boldogok jó eselekedeteik öntudatában a nagylelkű adakozók s vegyék el mindenian jutalmukat attól, ki valamint az ő nevében nyújtott pohárvizet, ugy a szegény özvegyek persely fillérét jutalom nélküli nem hagyja.

Egyik tagja a brassói zárdának.

T a n ü g y.

Gyorsirászati tanfolyamot nyitott Kézdi-Vásárhelyt Szotyori József, törvényszéki joggyakorló és gyorsirászati vizsgázott tanár. E tanfolyam, hangsulyozván a ministerium, hogy az előléptetéseknel hasonló qualifikáció mellett a gyorsirás ismerete tekintetbe fog vétetni, különösen a törvényszékek és járásbiróságok segéd- és kezelő személyzetének a gyorsirásban tanítására nyitvatartott meg. Előadókul a buda-pesti magyar gyorsirás-egylet által Szotyori József és Hadik Richárd gyorsirászati tanárok nevezettek ki, utóbbi azonban a gymnasiumban s egyes privátórákban azt különben is előadván a szept. 22-dikén megnyitott tanfolyamon Szotyori József ur buzgolkodik. Előadás helyisége a városi leányiskola nagy terme. Órák: hétfőn, szerdán, pénteken, szombaton 7—8-ig este. A tanfolyam 50 órára terjed, tagsági díj az egész tanfolyam hallgatásáért 2 frt. o. é. Különösen örvendünk, hogy a törvényszéki és járásbirósági tagokon kívül a honvédsg és a kereskedő személyzet is szép számmal van képviselve. Bárcsak minél többen lennének, hogy Hadik Richárd tanár ur ez ügyben felajánlott szivességet s elismert tapintatosságát is igénybe vehetnök. Birjuk azonban igérét, hogy a gyorsirásztörténelmet s századunkhoz méltó jelenlegi állását egy pár órában megismertetend, mit el is várunk.

T ö b e n.

V e g y e s.

(Svéd és Norvégország) királya XV. Károly Lajos Jenő f. hó 18-án Malmoeban meghalt 46 éves korában. Egy leánya maradt ki 1869-ben a dán koronaörököshez ment nőül, de miután az ország alkotmánya szerént a női ág nem bir örökösödési joggal, a korona Frigyes Oszkár ostgothlandi hercegre szállt, ki II. Oszkár név alatt f. hó 20-án trónra lépett és az ország föbb hivatalnokaival az esküt az alkotmányra letette. Az új király öccsé az elhunytak, kinek halála alkalmából a magyar király 12 napi udvarigyászt rendelt.

(A képviselőház osztályai) f. hó 20-án elfogadták a közelebbről beadott törvényjavaslatokat — Ludovika akadémia, világkiállítás, honvédzászlóaljak szaporítása, szerződések s a tb.

(Hogy tesznek mások?) A német birodalom kivívott egységet a nyelvre is kiterjeszté. Záros határidőt tüzött ki azon francziáknak, kik magukat feltétlenül nem vetik alá a német nyelv uralkának, és ezeknek Elsasst jan. 1. oda kell hagyni. A belgrádi rendőrfőnök a 40 millióból álló nemzet példáján elindulva, a napokban hasonló intézkedést tett. Elrendelte, hogy a vendéggogadók és korcsmák helyiségeinek tulajdonosai ne merjenek német nyelven írt étlapot tartani, valamint, hogy tiltsák pincéreiknek németül beszélni a vendégekkel. Nálunk ez máskép van. A mi magyar kormányunk tagjai örülnek, ha a hivatalos nyelvet mellőzhetik. A napokban is járt egy küldöttség a kereskedelmi miniszteriumnál, mely küldöttség magát „magyar kereskedők” küldöttségének nevezte, és német albumot nyújtott át a miniszternek. A miniszter — mint olvassuk — a német albumot még köszönet-

tel is fogadta. Egy belgrádi levelező megjegyzi hogy Belgrád hivatalos és boltfeliratai egyedül szerbül vannak kiirva. A magyar nyelv még is csak terjedtebb nyelv, mint a szerb, többet is nyomunk a nemzetek társadalmaiban, mint ők; de azért mi szükségesnek láttuk minden két nyelven hirdetni, s így felmenteni az idegent még az alól is, hogy legalább nehány elnevezést találjon meg magyarul. Udvariasság; de nemzeti érdekeinknek a sok közt ez is egyik elhanyagolása. A mi türelmességünk általában nevetséges és szomorú, bár mely más nemzetével hasonlitsuk is össze.

(A három császár találkozása) a porosz udvarnak 1,000,000 tallérba került. A koronaherceg ünnepélye 100,000 tallért igényelt. Jövő évben Bécsre kerül a sor a megvendégtetésre.

(A „Gyors Posta”) a Magyar Ujságba fog olvadni, melyet Okt. 1-étől fogva Heckenast ad ki.

(A pénz meghozza a szemvilágot.) Egy közelvidéki lutheranus papnak — ki már több év óta, szemgyengeség miatt, szolgálatképtelen volt — a megnyert 1200 frt. évi dézma váltság ilyen meghozta régelvesztett szeme világát, hogy közelebbről már kétszer is tudott temetési funiciót végezni.

Helyi különfélék.

Övv. Kovács János ügyvédné urasszony ajánlja magát a t. ez. közönségnek a varrógépen előjövő szakmákban növendék leányok tanítására s egyszersmind bármiremüi nőimunkák készítésére a legjutányosabb árban. Lakása nagyuteza a Gyertyánffy-házban.

Városunkban egy hét óta Clement József német színtársulata működik. A meglehetősen sikerült előadásokat a közönség szép számmal látogatja.

Közgazdaság.

Még egy pár szó Háromszék tisztelt közösségehez!

Az 1870-ik év május hava 23-án egy felhívást*) intéztünk a háromszéki birtokos közönségez, melyben értesítettük, hogy hazánk javát óhajtó honfiak — különösen Antos János hazánkfa — felszolitására, szándékunk egy takarékpénztárt felállítani, mely „háromszéki takarékpénztár” név alatt, itten Kézdi-Vásárhelyen tartja székhelyét.

E felszolítás elhangzott a részvét alig mutatkozó jeleivel, — a felajánlott 800 részvényből máig csak 225 irattott alá.

S az alapítók még sem estek kétsége! Mert im, a hazai és külföldi bankházak sürgetőleg ostromolják őket, az alá nem írt részvényeket nekik átengedni.

Tisztelt közönség! Hát volna közöttünk valaki, aki az idő intő szavát meg nem értette volna? — Hát Háromszék értelmes népe nem látna a jövőbe? — nem tudna 800 részvényt egymaga elhelyezni — s más által engedné fáradtsága gyümölcsét zsebre rakatni?

Hát most, midőn a hitel emelkedik — mert a hitelekkönyvek életbe kezdenek lépni; most, midőn a vasut kiépítése vidékünkön, a kereskedelem óriási emelkedését teszi kilátásba, most aludjunk? Vagy még most is késsünk — habozzunk?

Nem, nem! Talpra! Mozogunk!

Uram! Mi a szemrehányást jövendőre ki akarjuk kerülni, azért felszólítunk még egyszer, s bizonyval utoljára, vegyetek részt a vállalatban, mert ha nem tesztek, tenni fogják mások — idegenek — kik a pénzzel nyeréskedni tudnak, megoshatik a mi róvásunkra.

És itt azt merjük kérdezni mindenkitől: nem jöhét-e soha oly helyzetbe, hogy kölesönhöz folyamodjék? s ha igen, nem valóságos boldogság-e, minden időben olesz pénzhez juthatni?

Mi ezzel honfi kötelességünket megtettük, s kérem mindenkit, ne engedje a kedvező pillanatot elszabadulni.

Hogy a vállalatról mindenki felvilágosítást nyerhessen, hogy a társulat termékenyítő befolyása mindenkit áthasson, a remény buzditson, tartsunk egy nagy gyűlést.

Tartsunk itten Kézdi-Vásárhelyen folyó év október hava 20-án d. u. 2 órakor alakító gyűlést, a melyre mindenkit — kinek szíve lelke helyén van, ki a maga, gyermekéi és a nép boldogságát szívén hordja — meg-hivunk; meghívunk, hogy „buzduljon itten és buzditson otthon.”

Kézdi-Vásárhelyt, 1872. szeptember 10-én.

*) Megjelent a „Nemere” idei 73-ik számában.

PAPP ANDRÁS, id. elnök. BALOG SÁNDOR, id. jegyző. TÓTH SÁMUEL, biz. tag. HANKO LASZLÓ, biz. tag. FEJÉR LUKÁCS, biz. tag. POCSA JÁNOS. Dr. SIN-KOVICS IGNÁCZ. SZÖCS JÓZSEF. TÖRÖK BÁLINT. ZAKARIÁS JÓZSEF. JAKAB ISTVÁN. KÜNLE JÓZSEF. CSEH SÁNDOR. BENKŐ DÉNES. BENKŐ NÁPOLEON. BENKŐ DÁNIEL. WELNTER GYÖRGY. KUPÁN JÓZSEF.

Miért nincs jövedelem Rikán belől a gazdászatból?

Lótenyésztés.

(Folytatás.)

A lótenyésztésnél mindenek előtt tekintetbe kell venni, hogy mire neveljük lovakat. Ha eladás a czél, figyelmet kell fordítanunk a rendes vevők izlésére, mely a bojárok nál a szürke és fekete szín. Szechény erről így nyilatkozik: „a tenyésztő tekintse körülmenyeit, s ne tegyen semmit patriotismusból, hanem minden józan calculus szerént. Tenyészszem mindenki oly lovat, melyet vidékén legkönyebben tenyésztheti, s mely másokat is kielégítsen; ne akarjon arra oktatni, melyik ló volna a legjobb, hanem engedjen a közvállamot, melynek ménest tartana és látna, hogy ott a fakóért két annyit adnak, mint a pejért, ne bizonyitsa, hogy a pej szébb, hanem csak fakót neveljen eladásra, ha maga pejeken is jár.”

A székelynek, mint szántó-vetőnek teherhordozó, szaporodás által jövedelnet hajtó anyakancza kell, s ez a székely lófajból kikerül. Az erdei erdei faj csak a Székelyföldön tartotta meg erdei tüzességet és tar-tósságát, melyeknél fogva az előhaladás a lótenyésztésben nekünk kevesebb költség és fáradtsága kerülne, mint Angliában, hol eleinte a lótenyésztés olyan volt, mint az alföldi pusztákon. Nem kell azt gondolni, hogy mélyen bélátó vizsgálók bizonyos terv szerint állították volna fel azon módosításokat, melyek által a lótenyésztés Angliában annyira emelkedett, s hogy eszerént a dolog mostani sikerét előre készítették volna el. A jó következések magva, mondhatni, véletlen esett a földbe; ápolták a csemét s most, midőn akkora fává fejlődött, kevés ember van a ki tudná, hogy ez mikép történt. Az angol lótenyésztésben a rend és új élet II. Károly alatt kezdődött, ki a lovakat nagyon kedvelte. Keletről drága lovakat hozatott és azokból csíkokat tisztán nevelt, majd megpróbálta azokkal nemesíteni a honi fajokat és kielégítő eredményt nyervén példáját követték a nagyobb birtokosok, sőt a haszonbérök is, kik iparkodtak egy pár keleti kanczákat beszerezni és nagy költséggel kihagatni.

De az új lótenyésztés a tömérdek pénzkidás mellett is lassan terjed a nép közt, mely könnyebben fogad el ezer hiábatárgyat, mint egy bölc ujjtást, mely ellen előítéletei szólnak. Azért a kormány a lótenyésztést a parlament tárgyává tette, mely erre nézve számos törvényeket hozott.

Ha tekintetbe vesszük, hogy nekünk kevesebb pénzkiadás és fáradtsága kerülne a lótenyésztés, mint Angliában, hol nem voltak jó tenyészkancaik és csödörök, míg nem szerezték be nagy költséggel keletről, ha megmondjuk, hogy össenkftl maradt jó várú tenyészkancaink saját határunkon legelnek és udvarunkon tanyáznak, hogy ingyen hágatnak ki a szomszéd kiválogatott csödörök által, hogy nyári legelőnk és téli takarmányunk lónak való és víz s levegő egészséges, hogy szenvedélyünk van lovainkhoz, melyek két szomszéd nép előtt ismeretes és keresettek: méltán kérdezhetjük, miért nincs haladás és haszon lótenyésztésünkben?

Erre fogunk felelni.

(Folytatása következik.)

Szerkesztői izenetek.

J. G. urnak Kézdi-Vásárhelyt. Lapunkban mindenkor szivesen engedtük tért a székelynép érdekelben tett felszólalásoknak és elégedetlensége indokolt kifejezéseinak, de az ön külömben igen érdekes cikkét nem közöltetjük a nélkül, hogy nevét tudjuk. Egyáltalán a címkirók anonymitásának nincs helye szemben a szerkesztőséggel, mely a disztrictjára bizott neveket bonyolítva titokban fogja tartani.

Szerk.

Pályázat.

A bodolai községi iskolához a felsőbb osztály vezetésére rendes tanító kerestetik.

Törvényszerű képesítettség mellett megki-vántatik, hogy a magyarban kívül a román nyelvet is értse.

Részüljen igen szép szabad lakásban, tűzifa és kert illetményben, s 300 o. é. frt. fizetésben.

A pályázatok beadandók okt. 18-ig alól-irotthoz, Bodolára, utolsó posta Prázsmár.

Béldi Dénes.

138 1—3

isk. széki elnök.

Eladó birtok.

Alólirt Sepsi-Szt.-Györgyön csíki utca bárán 314 és 315 sz. alatt fekvő belső telkét a rajta-levő három különálló és több lakosztályt magában foglaló lakkázzal, pincékkel és melléképületekkel ezennel áruba bocsátja. Értekezhetni személyesen vagy levélben Hidvégen (u. p. Földvár) a tulajdonosnál.

Nagy Sándor,

137 1—3

ref. lelkész.

GÓZÜST.

Alólirtnál vagyon egy gózüst, a hozzátarozó spaizer és minden rézmunkával ellátva. A gózüst egy öl, két láb, 6 hűvelyk hosszu, és két láb, tiz hűvelyk az átméretje. A spaizer egy öl hosszu, egy láb, tiz hűvelyk átmérettő, igen jó móddal készítve --- jutányos árban eladandó.

Brassóban. Bolonya külváros 344 szám.

136 2—2

Kászony István.

A n. é. közönségnek tisztelettel jelentjük, hogy **márvány és homokkö** készitményeink igynökségét

Brassó és környéke számára

SERVATIUS & GRAEF

urakra ruháztuk, és őket a szabott gyári árak mellett megrendelések felvételére hatalmaztuk.

Gerenday-féle

emlékmű és építési anyag részvény társaság igazgatósága Pesten.

134 2—3 Árjegyzék és minta gyűjtemény az ügynök uraknál megtekinthető.

Gyorskocsizási jelentés.

Utazók leggyorsabb és legkényelmesebb szállítása

Bécs, Pest, Segesvár, Brassó között.

Egy hely ára Brassóból Segesvárra vagy vissza 8 frt. 30 font szabadmálhával. — Tulsuly fontonkint 5 kr.

Mindennemű gyorsszállítmányok felvételnek és leggyorsabban szállítatnak.

Elindulás Brassóból Segesvárra reggeli 5 órakor. Érkezés Segesvárra estve 6 órakor.

Elindulás Segesvárról reggel 7½ órakor. Érkezés Brassóba estve 9½ órakor.

Felvételi iródák Brassóban „Hôtel Bukarest.“ Segesvárott „Hôtel Stern.“

131 3—0

Az igazgatóság.

Selyem és Cloth esernyők.

Uj üzlet nyitása!! KOVÁSZNAI ÉS KERESZTESY czég alatt Brassóban, főpiacz, Schobeln ház.

Tisztelettel jelentjük a városi és vidéki n. é. közönségnek, miszerint e városon egy

DIVAT-, SZÖVET- POSZTÓKERESKEDÉST

nyitottunk.

Figyelemre méltó, mintán raktárunk vagyon elsőrendű gyárosoktól, a mi azon kellemes helyzetbe juttattott, miszerint a megérkezett mindenmű bársony, gyapju és gyapot divat-kelméket, valamint itt elő nem sorolt több más új női- és férfi-divat-czikkeket, szép, jó és olesó! izletes nagy választékban a lehető legsolidabb árakon szolgáltatjuk.

Melyért a n. é. közönség pártfogásáért és számos látogatásáért esd

133 2—2

mély tisztelettel

Kovásznaí és Keresztesy.

Képviselői címek:

Hinom prágai keztyűk.

Chiffon és calico vásznak.